

Tarkastuslautakunnalle tehdyt sidonnaisuusilmoitukset

VD/8038/07.01.05.03/2016

HH/MM/KS/NJ

Kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan sidonnaisuuksista ilmoittamista koskee kuntalain 84 §, joka on seuraavan sisältöinen:

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

Vantaan kaupungissa kuntalain 84 §:n tarkoittama ilmoitusvelvollisuus koskee kunnan keskeisiä luottamushenkilöitä ja johtavia viranhaltijoita. Näiden lisäksi myös sellaiset luottamustoimet, joissa toiminnan avoimuudella on keskeinen merkitys, ovat ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Ilmoitusvelvollisia luottamushenkilöitä ovat kunnanhallituksen jäsenet, valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, lautakunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus koskee maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamia tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä. Velvollisuus koskee myös toimielimen varajäseniä. Velvollisuutta ei sovelleta luottamushenkilöiden läheisiin, esimerkiksi perheenjäseniin. Kuntalain 30 §:n kohdan 5 mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan, valiokunnan ja johtokunnan jaostoihin sovelletaan, mitä asianomaisesta toimielimestä säädetään. Siten velvollisuus sidonnaisuusilmoituksen tekemiseen koskee myös kaupunginhallituksen jaostoa ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jaostoa sekä muiden lautakuntien jaostojen puheenjohtajia ja esittelijöitä. Viranhaltijoiden ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallituksen ja lautakuntien esittelijät.

Kuntalain hallituksen esityksessä (HE 268/2014) sidonnaisuuksien osalta on todettu mm. seuraavaa:

Ilmoitusvelvollisuus koskee niitä tietoja, joilla voidaan objektiivisesti arvioiden voivan olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Sidonnaisuusilmoitus koskee kuitenkin vain sellaisia jäsenyyksiä tai omistuksia, joita asianomaisella luottamushenkilöllä tai viranhaltijalla itsellään on. Ilmoitusvelvollisuus ei siten koske läheisten henkilöiden jäsenyyksiä tai omistuksia. Elinkeinotoiminnalla tarkoitettaisiin liike- ja ammattitoimintaa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisivat yrityksen tai muun yhteisön johtotehtävät eli ainakin toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan tehtävät. Luottamustoimilla tarkoitettaisiin taas yhteisön tai yrityksen toimielinten jäsenyyttä eli keskeisimmin yrityksen hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä. Muilla sidonnaisuuksilla, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa tarkoitettaisiin esimerkiksi merkittäviä kiinteistöjen tai asunto-osakeyhtiön osakkeiden omistuksia. Sidonnaisuusilmoitus ei korvaa luottamushenkilön velvollisuutta esittää selvitys vaalikelpoisuuden arvioinnin edellyttämistä tiedoista eikä myöskään velvollisuutta antaa selvitys yksittäistapauksissa esteellisyyden arvioimiseksi tarvittavista tiedoista. Ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksen tekemisestä, mutta tarkastuslautakunnalla olisi valvontavelvollisuuteensa liittyen mahdollisuus kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uusi ilmoitus tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Vaikka ilmoitukset saatetaan erikseen valtuuston tiedoksi, avoimuuden kannalta tärkeää on, että sidonnaisuusrekisteri julkistetaan yleisessä tietoverkossa, jolloin kenellä hyvänsä on oikeus tutustua sidonnaisuustietoihin.

Salassa pidettäviä ei kuitenkaan tulisi laittaa julkiseen tietoverkkoon. Tällaisia ovat muun muassa julkisuuslain 24 §:ssä tarkoitetut salassa pidettävät asiat. Sidonnaisuusrekisteri olisi henkilörekisteri, jolloin henkilötietolain säännökset tulisivat myös sovellettavaksi. Olennaista on, että rekisterin tiedot ovat ajan tasalla ja hyvän tietojenkäsittelytavan mukaisesti tiedot olisi poistettava rekisteristä ja tietoverkosta, kun luottamustoimi tai tehtävä on päättynyt.

Julkisuuslain 24 §:ssä on 32 kohtaa yleisistä salassapitoperusteista. Kuntalain sidonnaisuuksien ilmoittamisen kannalta on syytä selostaa 23- ja 32-kohtia:

23-kohta: Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa.

32-kohta: Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön poliittisesta vakaumuksesta tai tietoja henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä taikka tietoja henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista.

”Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön toimimisesta poliittisessa tai muussa luottamustehtävässä tai henkilön pyrkimisestä sellaiseen tehtävään samoin kuin henkilön osallistumisesta poliittisen puolueen perustamiseen ja rekisteröintiin tai valitsijayhdistyksen perustamiseen vaaleja varten, ovat kuitenkin julkisia.”

Uuden kuntalain eduskuntakäsittelyssä hallintovaliokunta (HaVM 55/2014) on todennut sidonnaisuuksien osalta mm. seuraavaa:

Tarkoituksena on päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Voidaan estää ennakolta tilanteita, joissa luottamus viranhaltijan tai luottamushenkilön toimintaan voisi vaarantua.

Sidonnaisuuksia koskevaan säännökseen esitetään lisättäväksi maininta merkittävästä varallisuudesta.

Laissa oleva maininta merkittävästä varallisuudesta ei sisältynyt hallituksen esitykseen ja kyseinen lisäys tehtiin eduskuntakäsittelyssä. Hallituksen esityksessä merkittävät kiinteistöjen tai asunto-osaakeyhtiön osakkeiden omistukset oli mainittu esimerkkinä muista sidonnaisuuksista.

Luottamushenkilöiden osalta kysymys on yleisesti poliittisen järjestelmän luotettavuudesta.

Viranhaltijoiden sidonnaisuuksien ilmoittamisella pyritään turvaamaan kunnan asukkaiden luottamusta hallinnon riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen.

Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan kuntalain ilmoitusvelvollisuuden sääntelyn olevan varsin avointa ja valiokunta on katsonut, että luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan kannalta olisi perusteltua säätää asiasta tarkemmin. Kuntalaissa tai sen perusteluissa on varsin niukasti selostettu ilmoitusvelvollisuuden sisältöä. Perustuslakivaliokunnan lausunto huomioiden säännöstä lieneekin tulkittava ennemmin suppeasti kuin laajasti. Samaa puoltaa myös hallintovaliokunnan mietintö, jossa on todettu ilmoitusvelvollisuuden voivan avata varsin paljon henkilön yksityiselämän piiriin kuuluvia asioita.

Suomen **Kuntaliitto** on vuonna 2016 antanut ohjeistuksen sidonnaisuusilmoituksista ja -rekisteristä. Ohjeistus löytyy internetissä osoitteesta http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3230

Valtuusto on 12.6.2017 valinnut valtuuston puheenjohtajat sekä kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenet. Valintoja on täydennetty tarvittaessa.

Tarkastuslautakunta toimii sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä. Kaupunginreviisori on laatinut 12.1.2017 päivätyn henkilötietolain (523/99) 10 §:n mukaisen rekisteriselosteen sidonnaisuusilmoituksista.

Tarkastuslautakunta on 25.10.2017 § 4 merkinnyt tiedoksi saamansa kuntalain 84 §:n tarkoittamat sidonnaisuusilmoitukset ja antanut tarvittavat huomautukset.

Tarkastuslautakunta on 18.12.2017 mennessä saanut kaikki kuntalain 84 §:n edellyttämät sidonnaisuusilmoitukset.

Tarkastuslautakunta 18.12.2017 § 4

Kaupunginreviisori esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi liitteenä olevat kuntalain 84 §:n tarkoittamat sidonnaisuusilmoitukset ja
- b) saattaa sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys

Pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 22.1.2018 § 8

Tarkastuslautakunnan esitys:

Päätetään merkitä sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Sidonnaisuusilmoitukset aakkosjärjestyksessä, 1. Luottamushenkilöt, 2. Viranhaltijat.

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Helena Hyvönen, puh. 040 532 2115, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi